

Chuẩn bị đọc

Đã bao giờ em nhận được một món quà đặc biệt khiến em nhớ mãi? Hãy chia sẻ trải nghiệm ấy với các bạn.

Trải nghiệm cùng văn bản

Truyện *Lăng quả thông* kể về cuộc gặp gỡ giữa nhà soạn nhạc E-đơ-va Gờ-ríc (Edvard Grieg)¹ và cô bé Đa-ni Pơ-đơ-xơn (Dagny Pedersen), con gái người gác rừng, tại một khu rừng gần thành phố Bơ-rơ-gơn (Bergen)² vào mùa thu. Trong không gian tuyệt đẹp của rừng thu, nhà soạn nhạc bắt gặp cô bé có đôi bím tóc nhỏ xíu đi nhặt những quả thông bỏ vào trong lăng. Gờ-ríc hứa tặng cô bé Đa-ni một món quà thú vị nhưng phải độ mười năm nữa cô bé mới được nhận món quà đó. Sau đó, người nhạc sĩ mang giúp cô bé lăng quả thông về tận nhà.

¹ E-đơ-va Gờ-ríc: (1843 – 1907) nhạc sĩ người Na Uy (Norway).

² Bơ-rơ-gơn: thành phố cảng lớn của Na Uy.

Trong hơn một tháng mùa đông, E-đơ-va Gờ-ríc viết bản nhạc tặng Đa-ni Sơ-đơ-xơn. Khi viết, người nhạc sĩ thầm nhủ với cô bé: “Cháu ạ, dù người ta có nói với cháu những gì đi nữa thì cháu hãy cứ tin rằng cuộc đời thật là kì diệu và tuyệt đẹp”.

Năm mười tám tuổi, Đa-ni học xong trung học. Cha của cô cho phép cô về chơi với bà Mac-đa (Magdar), em gái của ông ở Cờ-rít-ti-a-na (Christiania). Bà Mac-đa làm thợ may trong một nhà hát và chồng bà cũng làm việc ở đó. Bà muốn đưa Đa-ni đi xem hoà nhạc.

Dưới đây là phần cuối của câu chuyện.

Bây giờ tiết trời tháng sáu ẩm áp. Đang thời kì đêm trắng¹. Người ta tổ chức hoà nhạc ngoài trời ở công viên thành phố.

Đa-ni đến nghe hoà nhạc cùng với cô Mac-đa và chú Nin-xơ (Nils). Đa-ni muốn mặc chiếc áo dài trắng duy nhất. Nhưng ông Nin-xơ bảo rằng con gái đẹp phải mặc cách nào cho nổi bật giữa khung cảnh xung quanh. Ông nói rất dài về chuyện này, nhưng nhìn chung thì chỉ dẫn đến kết luận rằng, đêm đã trắng thì phải mặc áo đen, và nếu đêm tối đen thì lại phải mặc áo trắng lấp lánh.

Không thể cãi lại chú được, Đa-ni bèn mặc chiếc áo dài bằng nhung tơ, màu đen. Áo này là do bà Mac-đa mượn ở kho trang phục của nhà hát.

Khi cháu mặc xong chiếc áo ấy, bà Mac-đa công nhận rằng có lẽ chồng mình nói đúng. Vì không có thứ vải nào làm nổi khuôn mặt trắng xanh nghiêm nghị và hai bím tóc dài lấp lánh màu vàng của Đa-ni như thứ hàng nhung thần bí này.

Ông Nin-xơ nói nhỏ với vợ:

– Em nhìn kia. Cháu Đa-ni xinh không, như là sắp đi đến cuộc hẹn hò đầu tiên ấy. **1**

Bà Mac-đa trả lời:

– Đúng thế. Nhưng hình như khi anh đến cuộc hẹn hò đầu tiên với em, em thấy anh chẳng ra dáng chàng trai đang yêu sôi nổi chút nào thì phải. Anh thật là một kẻ ba hoa.²

Và bà hôn vào đầu chồng.

Dự đoán

1 Điều gì sẽ xảy ra khi Đa-ni đi nghe buổi hoà nhạc?

¹ *Đêm trắng*: là hiện tượng thường xảy ra ở các nước Bắc Âu vào tháng 5 đến giữa tháng 7, nhưng rõ nhất là cuối tháng 6 đầu tháng 7. Khoảng thời gian này, ban ngày dài hơn ban đêm vì từ 19 giờ đến 23 giờ trời vẫn sáng như ban ngày. Người dân nơi đây thường tổ chức những lễ hội, những bữa tiệc ngoài trời để chiêm ngưỡng đêm trắng hiếm có trong năm.

² *Kẻ ba hoa*: người nói quá nhiều, thường có ý khoác lác.

Buổi hoà nhạc bắt đầu sau tiếng súng đại bác thường lệ ở ngoài cảng. Tiếng đại bác ấy báo hiệu mặt trời lặn.

Tuy là buổi tối nhưng cả chỉ huy, cả các nhạc công không ai thắp đèn ở giá nhạc.

Trời sáng đến nỗi người ta thắp những ngọn đèn lấp ló trong các cành lá bồ đề rõ ràng chỉ cốt là để trang trí cho buổi hoà nhạc mà thôi.

Lần đầu tiên Đa-ni nghe nhạc giao hưởng. Nó tác động đến cô một cách kì lạ. Tất cả những giai điệu uyển chuyển và những tiếng sấm sét¹ của dàn nhạc đều gọi lên trong Đa-ni những hình ảnh, giống như những giấc mộng. **2**

Suy luận

- 2** Cảm nhận của Đa-ni trong lần đầu tiên nghe nhạc giao hưởng cho thấy điều gì về tâm hồn cô?

Chợt cô giật mình và ngược mắt lên. Cô như nghe thấy người đàn ông gầy gò, mặc áo đuôi tôm, giới thiệu chương trình hoà nhạc vừa nhắc đến tên cô.

– Chú vừa gọi cháu, phải không ạ? – Đa-ni hỏi ông Nin-xơ. Cô ngược nhìn ông và lập tức cau mày ngay lại.

Ông Nin-xơ nhìn cháu không ra vẻ lo sợ cũng không ra thán phục. Và bà Mac-đa cũng nhìn cô như vậy, rồi đưa khăn tay lên che miệng.

Đa-ni hỏi:

– Sao thế ạ?

Bà Mac-đa nắm lấy tay cháu, thì thầm:

– Cháu nghe đây!

Khi đó Đa-ni nghe thấy người mặc áo đuôi tôm nói:

– Quý vị thính giả các hàng ghế cuối yêu cầu tôi nhắc lại. Vậy xin mời quý vị nghe bản nhạc nổi tiếng của E-đơ-va Gờ-ríc viết tặng cô Đa-ni Pơ-đơ-xơn, con gái ông gác rừng Kha-gốp Pơ-đơ-xơn (Khageuv Pedersen) nhân dịp cô tròn mười tám tuổi.

Suy luận

- 3** Vì sao Đa-ni lại khóc khi biết khúc nhạc nổi tiếng là món quà nhạc sĩ E-đơ-va Gờ-ríc viết tặng cô nhân dịp mười tám tuổi?

Đa-ni thở một hơi rất dài đến nỗi ngực hơi đau. Cô muốn dùng cái thở dài ấy để ngăn nước mắt đang nghẹn ở cổ họng, nhưng không được. Cô cúi xuống và áp mặt vào hai bàn tay. **3**

¹ Tiếng sấm sét: âm thanh dàn nhạc rền vang như tiếng sấm sét.

Mới đầu cô không nghe thấy gì cả. Trong lòng cô đang ào ào cơn bão. Rồi cuối cùng, cô bắt đầu nghe thấy tiếng tù và¹ mục đồng² trầm bổng buổi sáng sớm và có hàng trăm thanh âm của dàn nhạc như giạt mình đáp lại.

Giai điệu lớn dần, cao dần, rồi ào ào như gió thổi qua những ngọn cây, bứt các lá vàng, lay các ngọn cỏ, phả vào mặt những làn gió mát rượi. Đa-ni cảm thấy luồng không khí như từ âm nhạc bay vụt lên, và cô cố trấn tĩnh lại.

Ôi! Đây chính là khu rừng của cô, là quê hương cô! Những ngọn núi của cô, những tiếng tù và, tiếng sóng biển ào ào.

Những con tàu thủy tinh rẽ sóng làm sủi bọt. Gió thổi và những dây dợ. Âm thanh ấy bỗng chuyển lúc nào không biết thành bao tiếng chuông rừng chen chúc, thành tiếng chim hót trong không trung, thành tiếng trẻ con hú gọi nhau, thành bài hát ca ngợi cô gái mà chàng trai vừa ném vào cửa sổ của cô một nắm cát lúc rạng đông. Đa-ni đã được nghe bài hát này hồi còn ở nhà, nơi rừng núi.

Thế nghĩa là đúng bác ấy rồi: đúng người khách tóc hoa râm hôm ấy đã xách hộ cô chiếc lẵng đầy quả thông về tận nhà. Đó chính là E-đơ-va Gờ-ric, nhà phù thủy và nhạc sĩ vĩ đại! Và cô đã trách ông là

không biết làm tặng phẩm nhanh³.

Thì ra đây chính là món quà mà ông đã hứa tặng cô mười năm sau!

Đa-ni khóc, không cần giấu ai nữa, những giọt nước mắt biết ơn. Đến lúc đó, âm nhạc đã lan ra, choán hết không trung giữa mặt đất và những đám mây lơ lửng trên thành phố. Những làn sóng âm thanh làm các đám mây khẽ rung động. Và đằng sau đám mây, những vì sao đang lấp lánh.

Bản nhạc không chỉ còn ca hát nữa. Nó bắt đầu vẫy gọi. Nó kêu gọi cô đi theo nó đến xứ sở, nơi không có một nỗi buồn nào làm nguội được tình yêu, nơi không có ai đi cướp

¹ *Tù và*: dụng cụ dùng để báo hiệu thời trước, làm bằng sừng trâu, bò hoặc vỏ ốc, dùng hơi để thổi, tiếng vang trầm và xa.

² *Mục đồng*: trẻ chăn trâu, chăn bò.

³ Trong lần đầu tiên gặp nhạc sĩ Gờ-ric, khi ông hứa sẽ tặng cô một món quà thú vị độ mười năm sau, cô bé Đa-ni đã có ý trách ông không biết làm quà tặng nhanh chóng: "Chả lẽ suốt cuộc đời bác, bác chỉ làm được có dăm sáu thứ đồ chơi thôi hay sao?"

giật hạnh phúc của nhau, nơi mặt trời rực rỡ như chiếc mũ miện trên làn tóc của một bà tiên nhân từ trong truyện cổ tích.

Giữa âm thanh ào ạt đó bỗng hiện lên một giọng nói quen thuộc “Cháu là hạnh phúc – tiếng ông khách nói – cháu là bình minh”.

Tiếng nhạc ngừng lại. Tiếng vỗ tay mới đầu còn từ từ, rồi to dần và vang dội như sấm.

Đa-ni đứng dậy, bước nhanh ra cổng công viên. Mọi người đều liếc nhìn cô. Có lẽ một số thánh giả đoán ra cô gái kia chính là Đa-ni Pơ-đơ-xon, người được E-đơ-va Gờ-ric tặng món quà bất hủ đó.

“Bác ấy mất rồi! – Đa-ni nghĩ – Tại sao nhỉ?” Nếu như có thể gặp lại được bác ấy. Nếu như bác ấy hiện ra ở đây! Cô sẽ ôm trái tim đập rộn rã, chạy như bay tới, sẽ ôm chặt lấy cổ ông, sẽ áp chiếc má đầm nước mắt vào má ông và sẽ nói hai chữ thôi: “Cảm ơn!” Chắc ông sẽ hỏi: “Vi chuyện gì?” và Đa-ni sẽ trả lời “Cháu không biết... Vì bác đã không quên cháu. Vì bác thật là hào hiệp¹. Vì bác đã mở ra trước mắt cháu cái tuyệt mĩ², mà con người ta phải lấy cái đó mà sống”.⁴

Suy luận

4 Các câu trong ngoặc kép là lời của ai nói với ai, người nghe có mặt hay vắng mặt?

Đa-ni đi trên đường phố vắng tanh, không nhận ra bà Mac-đa đã bảo chồng kín đáo đi theo xem cháu có làm sao không. Ông Nin-xơ bước lão đảo như người say rượu, miệng lầm bầm về điều kì diệu vừa xảy ra trong cuộc sống bé nhỏ của họ.

Bóng đêm vẫn còn bao phủ thành phố. Nhưng ánh sáng nhợt nhạt của bình minh phương bắc đã hiện lên trên các ô cửa kính.

Đa-ni bước ra bờ biển. Biển đang ngủ say, không có một gợn sóng nào hết.

Đa-ni nắm chặt hai bàn tay lại và rên rỉ trước cảm giác về cái đẹp của thế giới này, cái cảm giác cô còn chưa thấy rõ nhưng đã xâm chiếm cả cơ thể cô rồi.

“Hỡi cuộc sống, – Đa-ni thì thầm, – ta yêu người”.

Rồi cô cười phá lên, mở to mắt nhìn những ánh đèn trên tàu. Những ánh đèn đó lác lư giữa mặt nước màu xám trong suốt.

Ông Nin-xơ đứng hơi xa, nghe thấy tiếng cười của đứa cháu bèn trở về nhà. Bây giờ ông đã yên tâm về Đa-ni. Bây giờ ông biết rằng cuộc đời cháu ông sẽ không trôi qua một cách ửng phí.

(Công-xơ-tan-tin Gi-ô-rơ-gi-e-vich Pao-tốp-xơ-ki, trích *Chiếc nhẫn bằng thép*, Nguyễn Thụy Ứng và Vũ Quỳnh dịch, NXB Kim Đồng, 2016)

¹ *Hào hiệp*: người cao thượng, rộng rãi, hết lòng vì người khác, không tính toán thiệt hơn.

² *Tuyệt mĩ*: đẹp đến mức không còn có thể đẹp hơn.

Pao-tốp-xơ-ki (1892 – 1968) tên đầy đủ là Công-xơ-tan-tin Gi-ô-rơ-gi-e-vich Pao-tốp-xơ-ki (Konstantin Georgiyevich Paustovsky), sinh tại Mát-xcơ-va (Maxkva, Nga).

Tác phẩm của Pao-tốp-xơ-ki chinh phục người đọc bằng một lối viết nhẹ nhàng, giản dị, giàu chất thơ. Truyện của ông đánh thức trong chúng ta những rung động tinh tế trước vẻ đẹp của thiên nhiên, cuộc sống và tâm hồn nhân hậu của con người Nga.

Suy ngẫm và phản hồi

1. Hãy liệt kê những sự việc chính xảy ra với nhân vật Đa-ni Pơ-đơ-xon trong đoạn trích.
2. Tìm một số chi tiết miêu tả:
 - Ngoại hình của Đa-ni.
 - Hành động, cảm xúc của Đa-ni trong quá trình lắng nghe bản nhạc mà nhạc sĩ E-đơ-va Gờ-ric viết tặng cô.
 - Hành động, ý nghĩ, tâm trạng Đa-ni sau khi nghe bản nhạc.Từ những chi tiết đó, em có nhận xét gì về nhân vật Đa-ni?
3. Người kể chuyện đã thể hiện tình cảm gì đối với nhân vật Đa-ni? Tìm một số chi tiết chứng minh cho ý kiến của em.
4. Câu chuyện này viết về đề tài gì?
5. Em hãy nêu chủ đề truyện.
6. Món quà mà nhạc sĩ E-đơ-va Gờ-ric tặng Đa-ni có ý nghĩa như thế nào đối với cô?
7. Từ câu chuyện về món quà mà Đa-ni nhận được, em có suy nghĩ gì về cách cho và nhận quà?